

**ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІНСТИТУТІ РОСЛИННИЦТВА
ім. В.Я. Юр'єва НААН**

Капінос М.М., Ларентович Е.Т.

Міжгалузевий інститут післядипломної освіти НТУ “ХПІ”

Матвієць В.Г., Гребенюк І.В.

Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН

Зроблений аналіз економічних і правових аспектів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності в Інституті рослинництва ім. В.Я.Юр'єва Національної академії аграрних наук України. Встановлена необхідність поглиблення процесів комерціалізації таких об'єктів інтелектуальної власності, як сорт рослин, корисна модель в інституті з метою отримання максимальної економічної вигоди від їх використання.

*об'єкти інтелектуальної власності, сорт рослин, корисна модель,
комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності*

Протягом всієї історії людської цивілізації національне багатство ґрунтувалося на володінні матеріальними об'єктами. Проте зараз ця схема змінилася й новими стимулами створення національного багатства в сучасному суспільстві є цінності, засновані на знаннях. Серед вирішальних чинників економічного розвитку в сучасних умовах на перше місце виходить інтелектуальне виробництво, а ключовою формою стає інтелектуальна власність. Об'єкти інтелектуальної власності значно впливають на забезпечення конкурентоспроможності товарів та послуг і стають, таким чином, вирішальним фактором економічного зростання.

Важливість інтелектуальної власності виявляється в двох формах – абсолютній та відносній. Що стосується абсолютних розмірів інтелектуальної власності, то перш за все необхідно відзначити, що її збільшення проявляється в підвищенні ринкової вартості об'єктів права інтелектуальної власності різних видів, та розмірів збитків правовласників. Так, наприклад, загальна вартість ліцензій на використання об'єктів промислової власності та технологій досягла понад 50 млрд. дол. на рік. За оцінками експертів обсяг продажу на міжнародному ринку наукоємної продукції, що виготовлена на основі використання інтелектуальної власності, досягає 2,5 трилл. доларів на рік! Назви брендів стають найціннішими активами для зростаючого числа компа-

ній, часто перевершуючи вартість основного капіталу (матеріальних активів). Ця загальна тенденція росту абсолютних розмірів вартості інтелектуальної власності може бути показана на прикладах окремих компаній. Досить цікавим є приклад продажу автомобілебудівної компанії “Додж”. Відомо, що зі 146 млн. доларів ціни продажу 74 млн. визначалося вартістю торговельної марки. А компанія Philip Morris придбала компанію Kraft за 13 мільярдів доларів США, що на 600 % перевищувало її балансову вартість. Завдяки цій покупці компанія Philip Morris сподівається розширити сферу дії знака на відданих споживачів фірми Kraft на основі франшизи, яку вона планує використовувати у торгівлі бакалійно-гастрономічними товарами.

Збільшення абсолютної значимості інтелектуальної власності проявляється також у вигляді збільшення розмірів збитків правовласників від порушення прав. Наприклад, компанії, що займаються розробками програмного забезпечення в рік втрачають до 13-15 млрд. доларів – внаслідок нелегального тиражування програм. А щорічні збитки правовласників відомих торговельних марок від продажу продукції з фальшивими торговельними марками, за даними Міжнародної торгової палати та торгово-промислової палати Німеччини, становлять понад 100 млрд. дол. Виготовлення піратської аудіо- та відеопродукції в Китаї приносить правовласникам збитків більш ніж 1 млрд. доларів.

Але значимість інтелектуальної власності виявляється в рості не лише її абсолютних розмірів, але й розмірів відносних. Наприклад, якщо розглянути всі види власності, що є об'єктами торгівлі на ринках найбільш розвинутих країн, то спостерігається чітка тенденція: темпи росту торгівлі інтелектуальною власністю перевищують темпи росту торгівлі іншими видами власності. Так, світова торгівля ліцензіями на використання промислової власності має зростання до 12% на рік, в той же час зростання світового промислового виробництва не перевищує 2,5-3% на рік. Відносна значимість інтелектуальної власності проявляється не тільки в більш високих (у порівнянні з іншими видами вартості) темпах зростання. Вона все більше знаходить відображення й у балансах підприємств.

Підприємства бізнесу – від багатонаціональних компаній до малих і середніх підприємств – можуть одержувати вигоду, накопичуючи активи у вигляді об'єктів права інтелектуальної власності і займаючись їхньою комерціалізацією. Ця діяльність підтримує розвиток конкуренції й вигідних перспектив бізнесу, що забезпечує створення робочих місць, професійне навчання й формування кадрів, сприяє постачанню на ринок необхідних товарів і послуг, а також збільшує доходи бізнесу й окремих людей.

Більше того, охорона інтелектуальної власності забезпечує потенційну можливість вносити позитивний вклад у зусилля країни по залученню іноземних інвестицій, стимулюванню закордонної торгівлі й формуванню необхідних умов для передачі технологій. Загальновідомо, що інвестування коштів у науково-дослідні роботи є досить дорогим заходом. Ніхто не буде

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ INTELLECTUAL PROPERTY ITEMS

вкладати кошти в цей вид діяльності, якщо не матиме впевненості в одержанні вигоди чи прибутків.

Під комерціалізацією розуміють використання інтелектуальної власності з метою отримання прибутку або іншої вигоди. Комерціалізація починається з моменту виявлення перспектив комерційного використання нової розробки й закінчується реалізацією розробки (технології, отриманого з її допомогою товару або послуги) на ринку й одержанням комерційного ефекту.

Основними суб'єктами відносин щодо комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності виступають:

- творці (автори, винахідники, селекціонери, виконавці);
- інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності (підприємства, організації і установи, діяльність яких пов'язана зі створенням та використанням об'єктів права інтелектуальної власності та інші);
- особи, які бажають використовувати об'єкти права інтелектуальної власності.

Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності - це взаємовигідні (комерційні) дії всіх учасників процесу перетворення результатів інтелектуальної праці у ринковий товар. Найбільший інтерес представляє саме процес ринкової реалізації інтелектуальної власності, що приводить до формування ринку інтелектуальної власності й забезпеченню доходу.

Згідно чинного законодавства об'єкти права інтелектуальної власності виступають на ринку в якості товару. Але, специфіка інтелектуальної власності полягає в тому, що на ринок просуються не власне продукти інтелектуальної діяльності, а майнові права на них.

З огляду на комерційну спрямованість діяльності господарюючих суб'єктів, керівництву й відповідним фахівцям підприємств, наукових установ доводиться постійно зіштовхуватися з проблемою вибору найбільш вигідної форми економічного обороту (комерціалізації) результатів інтелектуальної діяльності. Для рішення цього завдання потрібно проводити маркетингові дослідження ринку інтелектуальної власності, максимально вірогідно оцінювати ринкову вартість результатів інтелектуальної діяльності, а також розробляти стратегію просування інтелектуальної продукції на ринок.

Цивільним кодексом (стаття 426) та спеціальними законами України передбачено три способи використання об'єкта права інтелектуальної власності:

1. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, може використовувати цей об'єкт на власний розсуд, з додержанням при цьому прав інших осіб.

2. Використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, крім випадків правомірного використання без такого дозволу, передбачених Цивільним Кодексом та іншими законами.

3. Умови надання дозволу (видачі ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності можуть бути визначені ліцензійним договором, який укладається з дотриманням вимог Цивільного Кодексу та інших законів.

Тобто, правовласник (в даному випадку Інституті рослинництва імені В.Я. Юр'єва) може за своїм розсудом використати об'єкт інтелектуальної власності, продати або переуступити свої права, дозволити використати об'єкт інтелектуальної власності на певних умовах будь-якій зацікавленій особі без погодження своїх дій з вищестоящою організацією! В результаті аналізу різних варіантів власник прав на об'єкт інтелектуальної власності вибирає найбільш перспективний з них.

Проведемо аналіз форм комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності в Інституті рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН з погляду передбачуваної економічної вигоди.

Використання у власному виробництві. При зростаючому усвідомленні цінності інтелектуальної власності підприємства все більшою мірою почали ставитися до одержання та підтримки чинності охоронних документів не лише як до захисного заходу проти інтелектуальної крадіжки, але й як до активних і потужних засобів посилення своєї конкурентноздатності, збільшення свого впливу в галузі й піднесення своєї репутації постачальника інноваційних виробів на ринок.

Використання інновацій у власному виробництві дозволяє правовласнику отримати максимальні прибутки за рахунок монопольного права на випуск та реалізацію інноваційної продукції. Разом з тим, при створенні власного виробництва інноваційної продукції з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, потрібне інвестування значних коштів на організацію виробництва, маркетингові дослідження, просування продукції на ринок, вибір каналів розподілу й створення торговельної мережі. Однак у випадку успіху виведення на ринок нової продукції дає можливість через певний період компенсувати первісні витрати й отримати значний прибуток, необхідний для подальшого розвитку виробництва. В виробничій діяльності об'єкти інтелектуальної власності використовуються в якості нематеріальних активів.

При використанні створеного інтелектуального продукту безпосередньо на самому підприємстві додаткова вартість складається з двох складових: 1) з частини додаткової вартості, що входить до складу інтелектуального капіталу, отриманого в чистому вигляді; 2) з решти додаткової вартості, отриманої при реалізації продукції з використанням інтелектуального капіталу в чистому вигляді, тобто на умовах використання вже оновлених або удосконалених засобів і предметів праці, найманої робочої сили. Комерціалізація інтелектуальної власності виникає при використанні результатів інтелектуальної діяльності на умовах укладання договорів, наприклад, між співавторами патенту; між власниками патенту й авторами у зв'язку з виплатою винагороди за використання об'єкта промислової власності; між власниками патенту під час комерційної реалізації інтелектуального продукту та ін.

Ліцензування. Згідно з чинним законодавством України про охорону прав інтелектуальної власності комерційну реалізацію прав на результати інтелектуальної діяльності в повному обсязі або частково власник охороненого документа здійснює шляхом передачі прав власності або видачі дозволу на його використання шляхом укладення ліцензійного договору.

Торгівля ліцензіями використовується у внутрішніх та зовнішніх комерційних операціях як ефективний спосіб підйому економіки й підвищення конкурентоспроможності власних товарів на зовнішніх ринках. Процес ліцензування добре розвинутий і загальнодоступний.

Для правовласника (ліцензіара) продаж ліцензії на перспективну технологію, що не використовується в даний момент часу (у власному виробництві або в певному географічному регіоні), є вдалим способом одержати доходи, які в іншому разі він не міг би одержати. Наприклад, університети США, як правило, не продають розроблені технології, а передають права на їх використання на основі патентних ліцензійних угод. У деяких наукоємних галузях промисловості частка патентів, що належить університетам, становить 18% (генна інженерія), 12% (молекулярна й мікробіологія), 11% (технологія надпровідності), 10% (фармакологія), 5% (роботи).

При передачі прав на інтелектуальну власність правовласник може дозволити юридичній або фізичній особі використати об'єкт права інтелектуальної власності на певних умовах. Для ліцензіата ця угода вважається головною формою обміну науково-технічними знаннями. Правова форма торговельних угод із продажу ліцензій повинна забезпечувати монопольне право використання результатів інтелектуальної діяльності в виробництві й торгівлі тільки для партнерів цих угод і не допускати їхнього вільного застосування конкурентами.

Договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності укладається лише у письмовій формі. В разі недодержання письмової форми договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності такий договір, згідно Цивільного кодексу України, є нікчемним. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності, згідно статті 1108 ЦКУ – це письмове повноваження, видане особою, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), іншій особі (ліцензіату), яке надає їй право на використання цього об'єкта в певній обмеженій сфері. Вона може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного договору. Крім того, за згодою ліцензіара, наданою у письмовій формі, ліцензіат може видати письмове повноваження на використання об'єкта права інтелектуальної власності іншій особі, тобто надати субліцензію.

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону:

- виключна ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
INTELLECTUAL PROPERTY ITEMS

власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері;

- одинична ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері;
- невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

За ліцензійним договором (ст. 1109 ЦКУ) одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог Цивільного Кодексу та інших законів. В випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений субліцензійний договір, за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об'єкта права інтелектуальної власності. В цьому разі відповідальність перед ліцензіаром за дії субліцензіата несе ліцензіат, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.

Ліцензійний договір в обов'язковому порядку повинен містити істотні умови, які визначені частиною 3 статті 1109 ЦК України. А саме - вид ліцензії, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності (конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія та строк, на які надаються права, тощо), розмір, порядок і строки виплати плати за використання об'єкта права інтелектуальної власності. Крім того ліцензійний договір може містити й інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір. Умови ліцензійного договору, які суперечать положенням Цивільного Кодексу України, є нікчемними. Якщо вид ліцензії не зазначено у договорі, то вважається що це невиключна ліцензія.

Предметом ліцензійного договору не можуть бути права на використання об'єкта інтелектуальної власності, які на момент укладення договору не були чинними. Права на використання об'єкта інтелектуальної власності та способи його використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що не надані ліцензіату. Предметом ліцензійної торгівлі можуть бути права на об'єкти промислової власності (винаходи (технології), корисні моделі, промислові зразки), комерційні таємниці (ноу-хау), права на сорти рослин, породи тварин, торговельні марки, комерційні та географічні найменування, топології інтегральних мікросхем, комп'ютерні програми, об'єкти авторського права та суміжних прав тощо.

В Інституті рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН найбільш відпрацьована практика укладання ліцензійних договорів на використання лише такого об'єкта інтелектуальної власності як сорт рослин. Інші наукові розроб-

ки захищені патентами України на корисні моделі ще не нашли свого споживача. Надходження Інституту за ліцензійними договорами на невиключне право використання сортів рослин в 2011 році становили 4,8 млн. грн.

Основними видами ліцензійних платежів є одноразовий або паушальний (lump-sum), роялті, та комбінований платежі.

Паушальний платіж являє собою фіксовані суми, обговорені в тексті ліцензійного договору, виплачувані як одноразово, так і частинами, але обов'язково на початковій стадії дії ліцензійного договору. Ціна ліцензії буде мінімальною.

Роялті це періодичні відрахування ліцензіата на користь ліцензіара, що здійснюються протягом усього терміну дії ліцензії. За базу роялті використовують продажну ціну або собівартість продукції по ліцензії, прибуток, обсяг виробництва продукції по ліцензії. В даному випадку ціна ліцензії буде максимальною.

Комбіновані платежі - найбільш поширені та передбачають виплату ліцензіару ліцензіатом первинного фіксованого платежу до початку виробництва та збуту ліцензійної продукції з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії як роялті після того, як буде налагоджено виробництво ліцензійної продукції. Таким чином, ліцензіар має можливість отримувати відрахування від реального доходу ліцензіата протягом усього терміну дії ліцензійного договору. Ціна ліцензії буде середньою і є найбільш сприятливою для обох сторін.

В Україні відносно сорту рослин різні правовласники використовують за видами ліцензійних платежів і базою роялті - п'ять типів ліцензійних договорів. В Інституті рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН використовуються два основних типи. Перший - це одноразовий платіж в розмірі 20-35% від вартості наданого насіння (гібриди і батьківські компоненти кукурудзи та соняшнику). Другий – комбінований платіж, який складається з одноразового платежу в розмірі 3-12% від вартості наданого насіння та роялті в розмірі від 2 до 12 % від продажної ціни залежно від категорії отриманого і (або) реалізованого насіння (решта польових культур).

Ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності. У разі відсутності у ліцензійному договорі умови про строк договору він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п'ять років. Для сортів рослин за договорами на передачу невиключного права на використання, як правило строк становить один або два роки. Триваліший строк правовласники не практикують в зв'язку з низькою правовою дисципліною більшості споживачів.

Ліцензіар може відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ INTELLECTUAL PROPERTY ITEMS

об'єкта права інтелектуальної власності, а також несплати встановленого договором початкового платежу. Ліцензіар або ліцензіат можуть відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення другою стороною інших умов договору.

Переуступка або продаж прав. Продаж прав у повному обсязі здебільшого проводиться через договір передачі виключних майнових прав інтелектуальної власності (по суті - договір купівлі-продажу). За договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності (ст. 1113 ЦКУ) одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах (продаж патенту). За загальною характеристикою він є двостороннім, реальним і відплатним. На відміну від ліцензійного договору, цей договір передбачає передання всіх або частини виключних майнових прав інтелектуальної власності особою, якій такі права належать, іншій особі. Договір про передання виключних прав передбачає безповоротне передання (відчуження) виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Цей договір не поширюється на майнові права інтелектуальної власності на такі об'єкти, як наукові відкриття, географічне зазначення і комерційне найменування (лише разом з цілісним майновим комплексом особи, якій ці права належать, згідно ч. 2 ст. 490 ЦК).

Предметом цього договору є виключні майнові права на певний об'єкт права інтелектуальної власності (як частина цих прав, так і всі права у повному складі). Не можуть бути предметом цього договору:

- умови, що погіршують становище творця відповідного об'єкта або його спадкоємців порівняно зі становищем, передбаченим ЦК чи іншим законом;
- умови щодо обмеження права творця на створення інших об'єктів інтелектуальної власності.

Ця форма комерціалізації вигідна правовласнику, якщо він не має наміру та можливостей використовувати об'єкт права інтелектуальної власності. Наприклад, компанія “Дженерал Електрик”, від продажу побічних патентів (тих, що вона сама не використовує), отримує близько 11% прибутку. На сьогоднішній день Інститутом рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН ведуться переговори з потенційними споживачами про продаж прав на ряд сортів рослин.

Висновки. 1. Зроблений аналіз економічних і правових аспектів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності в Інституті рослинництва ім. В.Я.Юр'єва Національної академії аграрних наук України.

2. Для розширення віддачі таких об'єктів інтелектуальної власності, як сорт рослин і корисна модель, отримання максимальної економічної вигоди, потрібно використовувати різноманітні способи їх комерціалізації.

Список використаних джерел

1. *Брукинг Э.* Интеллектуальный капитал / Пер. с англ. Под ред. Л.Н. Ковалик. СПб: Питер, 2001. – 288 с.
2. *Бутнік-Сіверський О.Б* Економіка інтелектуальної власності. Конспект лекцій. - К. ІВП, 2004
3. *Валдайцев С.В.* Оценка бизнеса и инноваций. - М. - 1997.
4. *Вольнец-Руссет Э.Я.* "Коммерческая реализация изобретений и ноу-хау" М. Юрист 1999.
5. *Гайло В.* Интеллектуальный капитал // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. - № 11. – С. 68-77.
6. *Горин В. А.* Инвестиции в человеческий капитал как доминанта инвестиционного процесса / В. А. Горин, Е. С. Земскова // Интеграция образования. — 2004. — № 3. — С. 148-153.
7. *Дятлов С.А.* Инвестиции в человеческий капитал: критерии эффективности //Изв. Санкт-петерб. ун-та экономики и финансов.-СПб., 1996.- № 4. - С. 32-51.
8. *Зінов В., Сафарян К.* Інтелектуальний капітал як базова характеристика вартості бізнесу.// "Інтелектуальна власність" № 5-6/2001.
9. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика. Оценка интеллектуальной собственности. Бухгалтерский учет и налогообложение. Том 4. Под ред. А.Б. Бутника-Сиверского, А.Д. Святоцкого. – Київ, ІнЮре, 1999, 382 с.
10. *Козырев А.Н.* Оценка интеллектуальной собственности. -М, 1997.
11. *Лапуста М.Г.* Риски в предпринимательской деятельности / Лапуста М.Г., Шаршукова Л.Г. - М. : ИНФРА-М, 1998. - 223 с.
12. *Леонтьев Ю.Б.* Цена интеллекта. Интеллектуальный капитал в российском бизнесе: – М. Акционер, 2002, – 200 с.
13. Лицензионная торговля как инструмент патентной стратегии. - М.: ИНИЦ Роспатента, 2002. - 85с.
14. Лицензионные контракты и определение стоимости лицензий при патентной форме охраны изобретений. - М.: Ориентир, 1992. - 37с.
15. Лукашевич В.В. Эффективности инвестиции в человеческий капитал [Электронный ресурс] // Полиграфист и Издатель. – 2002. – №6. – <http://publish.ruprint.ru/stories/7/35_1.php> (29.08.05).
16. *М.Солощук, М.Капінос, Е.Лерантович.* Економічні аспекти комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності (тема 10, ч.1)// Інтелектуальна власність, №12, 2008, С. 50-60.
17. *М.Солощук, М.Капінос, Е.Лерантович.* Економічні аспекти комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності (тема 10, ч.2) // Інтелектуальна власність, №1, 2009, С. 41-50.
18. Модели коммерциализации результатов исследований, Сб. статей под общ. ред. С.Я. Бабаскина и В.Г. Зинова . – М.: АНХ, 2004.

ОБЪКТИ ПРАВА ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ ВЛАСТНОСТИ
INTELLECTUAL PROPERTY ITEMS

19. *Мокрышев В.В., Алдошин В.М.* Управление исключительными правами (интеллектуальной собственностью, нематериальными активами) в конкурентной борьбе. - М.: ИНИЦ Роспатента, 2002. - 212с.
20. *Мокрышев В.В., Алдошин В.М.* Оценка исключительных прав корпораций и высокотехнологичных компаний. – М. ИНИЦ, 2000.
21. *Мухомад В.И.* "Лицензионная торговля: маркетинг, ценообразование, управление", М. ВНИИПИ, 2007г.
22. *Новосельцев О.В.* Оценка рыночной стоимости интеллектуальной собственности. - М.: ИНИЦ Роспатента, 2002. - 33с.
23. *Олейко В.* Интеллектуальний капітал: методологічні аспекти// Інтелектуальна власність. – 2003. №6, С. 43-46.
24. *Орлова Т.М., Гапоненко А.Л.* Интеллектуальный капитал – стратегический потенциал организации. – М.: Социальные отношения, 2003 – 184 с.
25. *Фейгельсон В.М.* Интеллектуальная собственность и внешнеэкономическая деятельность. - 2-е изд., доп. - М.: ИНИЦ Роспатента, 1999. - 119с.
26. *Юшков Е.С., Бориц-Компанеец Н.С.* Экономические и правовые аспекты использования интеллектуальной собственности. - М.: Полиграфикс РПК, 2001. - 271с.
27. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Офіційний вісник України. — 2003. — № 11.- 461с.

Сделан анализ экономических и правовых аспектов коммерциализации объектов интеллектуальной собственности в Институте растениеводства им. В.Я. Юрьева Национальной академии аграрных наук Украины. Установлена необходимость углубления процессов коммерциализации таких объектов интеллектуальной собственности, как сорт растений и полезная модель в институте, для получения максимальной экономической выгоды от их использования.

The economic and legal aspects of commercialization of intellectual property items at the Plant Production Institute nd. a. V.Ya. Yuryev of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine are analyzed. The need to intensify the commercialization processes of such intellectual property items as plant varieties and useful models at the institute for obtaining the maximal economical benefits from their application is stated.